

רע"פ 7654/18 - עלי עאסלה נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

רע"פ 7654/18

לפני:

כבוד השופט ג' קרא

המבקש:

עלי עאסלה

נגד

המשיבה:

מדינת ישראל

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בחיפה בתיק עפ"ת 9687-10-18 שניתן ביום 25.10.2018 על ידי כב' הנשיא רון שפירא, כב' סג"נ אברהם אליקים וכב' השופט ערן קוטון

בשם המבקש:

עו"ד תמי אולמן; עו"ד ראפת אסדי; עו"ד יעקב שלומוביץ ועו"ד שחף אולמן

החלטה

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בחיפה (כב' הנשיא ר' שפירא, סגן הנשיא א' אליקים והשופט ע' קוטון) מיום 25.10.2018 בעפ"ת 9687-10-18, בגדרו הוחמר עונשו של המבקש, ראש עיריית עראבה המכהן, לעונש מאסר שירוצה בעבודות שירות ונקבע כי דבק קלון במעשיו.

1. המבקש הורשע בבית משפט לתעבורה באילת, לאחר שנהג במהירות של 182 קמ"ש במקום בו המהירות המותרת הינה 90 קמ"ש (פל"א 5839-03-17). בגזר הדין מיום 23.10.2017 נפסל המבקש, בנוכחותו, מלהחזיק רישיון נהיגה למשך 18 חודשים והושטו עליו עונשים נוספים, ביניהם שלושה חודשי מאסר על תנאי למשך שלוש שנים לבל יעבור עבירה של נהיגה בזמן פסילה או נהיגה במהירות של 70 קמ"ש מעל למהירות המותרת (להלן: המאסר המותנה). למרות האמור, ביום 23.12.2017 נהג המבקש ברכב פרטי בעיר עראבה. נגד המבקש הוגש כתב אישום נוסף והוא הורשע על פי הודאתו בבית המשפט לתעבורה בעכו (כב' השופט הבכיר י' בכר) בעבירות של נהיגה בזמן פסילה לפי סעיף 67 לפקודת התעבורה [נוסח חדש] ונהיגה ברכב ללא ביטוח לפי סעיף 2(א) לפקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], התש"ל-1970 (פל"א 12805-12-17).
2. בגזר הדין מיום 6.9.2018 מצא בית המשפט שלא להפעיל את המאסר המותנה אלא לאמץ את המלצת שירות המבחן ולהטיל על המבקש עונש של"צ לצד רכיבי ענישה נוספים. בהטילו עונש זה התחשב בית המשפט, בין היתר, בעברו הפלילי הנקי של המבקש ועברו התעבורתי שכלל 16 הרשעות קודמות, כש-14 מתוכן התיישנו לפני למעלה מעשור; התנהלותו הנורמטיבית והיות העבירה חריגה לאורח חייו, שנטען כי בוצעה על רקע מצבו הבריאותי באותו מועד ורצונו להגיע לקופת חולים; תרומתו לחברה כאיש ציבור וחינוך; הודייתו, הבעת חרטה ולקיחת האחריות, כשצוין שהמבקש מבין את חומרת מעשיו והשלכותיהם בהיותו נבחר ציבור, והיות והטלת עונש מאסר בפועל תמנע מהמבקש לשרת נאמנה את הציבור. כמו כן נקבע כי הצטברות הנסיבות מצדיקה שלא להטיל קלון על המבקש.
3. המשיבה הגישה ערעור על קולת העונש, שנדון בהרכב של שלושה שופטים והתקבל ביום 25.10.2018. בתמצית, נקבע כי נסיבות ביצוע העבירה הן חמורות, שכן המבקש, בניגוד להוראות הדין ולצו בית המשפט, נהג ברכבו לעיני תושבי עירו בחלוף חודשיים בלבד מיום הפסילה, ובנסיבות אלה, העדפת שיקולי השיקום חוטאת לתכליות הענישה ולמלחמה בעבירות התעבורה. בית המשפט קבע פה אחד כי העונש הראוי בעניינו של המבקש הוא הטלת עונש מאסר בפועל בן חודשיים והפעלת עונש המאסר המותנה במצטבר, כך שהמבקש ירצה חמישה חודשי מאסר שירוצו בעבודות שירות. עוד נקבע ברוב דעות (כב' הנשיא ר' שפירא והשופט ע' קוטון) כי בנסיבות המקרה דבק קלון במעשי המבקש, תוך דחיית טענותיו השונות וביניהן הטענה כי לא ניתן לדון בשאלת הקלון משלא הוצג אישור פרקליט המחוז להגשת עתירה להטלת קלון כנדרש בהנחיית פרקליט המדינה הרלוונטית ("עתירה להטלת קלון בגין הרשעה בעבירות תעבורה" הנחיות פרקליטת המדינה 9.17 (התשע"ז) (להלן: הנחיית הפרקליט)). דעת המיעוט (כב' סגן הנשיא א' אליקים) סברה כי בהעדר אישור כתוב מאת פרקליט המחוז וציון מפורש של אישור כאמור, אין להכריע בשאלת הקלון במסגרת פסק הדין בערעור.
4. בערב יום 28.10.2018 הונחה על שולחני הבקשה דכאן, בגדרה עותר המבקש לבטל את פסק דינו של בית המשפט המחוזי ולהותיר את קביעותיו של בית המשפט לתעבורה על כנן. לטענת העותר, יש ליתן רשות ערעור בעניינו שכן הטלת קלון בגין הרשעה בעבירת תעבורה הינה תקדימית ומרחיקת לכת, וכן בשים לב לשאלות המשפטיות העולות מהסוגייה וההשלכות הציבוריות שיש לדבר היות והמבקש מתמודד בבחירות לראשות העיר עראבה שעתידות להתקיים ביום 30.10.2018. טענתו המרכזית של המבקש היא כי הליך הטלת הקלון התנהל שלא כדין מכיוון שסעיף 20 לחוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הרשות וסגניו וכהונתם), התשל"ה-1975 (להלן: החוק) מסמיך את בית המשפט להטיל קלון בגין הרשעה בעבירה פלילית, להבדיל מעבירת תעבורה; כי הנחיית פרקליט המדינה ביחס לעתירה להטלת קלון בעבירות תעבורה הינה מרחיבה ומנוגדת לחוק ולפסיקה; ומכל מקום, ההנחייה מחייבת קבלת אישור פרקליט המחוז – וזה לא הוצג בפני בית המשפט לתעבורה. עוד טוען המבקש כי הנהיגה בזמן פסילה אינה בבחינת נהיגה המסכנת משתמשים בדרך ועסקינן במי שהורשע לראשונה בעבירה כאמור, ולכן אף בהתאם להנחיית הפרקליט לא היה

מקום לבקש להטיל עליו קלון. עוד טען המבקש כי לא ניתן משקל מספק לנסיבותיו האישיות ולנסיבות ביצוע העבירה, וכי לא נפל במעשיו פגם מוסרי המצדיק הטלת קלון ופסילת המבקש מלהיבחר למשרה ציבורית.

5. אומר בקצרה כי דין הבקשה להידחות, משמצאתי כי פסק דינו של בית המשפט המחוזי מנומק ומבוסס ונימוקי דעת הרוב מקובלים עלי במלואם.

לא אאריך בדברים אודות טיבו ומהות של הקלון, ורק אומר שאין מדובר במושג הנתון להגדרה ממצה: "עיקרו בהתנהגות שיש עמה שחיתות מידות, כתם מוסרי, הממיטים חרפה על מבצעם, ואשר יש בהם כדי לערער את אימון הציבור במבצע העבירה... הקלון הוא מושג בעל "רקמה פתוחה" שיישומו קשור קשר אמיץ לנסיבות המיוחדות של העניין, על רקע מערכת הנורמות והערכים הרווחים בחברה" (ער"מ 9449/06 מרדכי זזון נ' עיריית ירושלים, בפסקה 7 (22.10.2007)). עוד נפסק כי " ... עיקר ב"קלון" הוא ביסוד הבלתי מוסרי שבעבירה. לשון אחר: לא יסודותיה המשפטיים-הפורמאליים של העבירה יקבעו ויכריעו בשאלת ה"קלון", אלא דווקא אותן מהויות חברתיות לבר-משפטיות שהמשפט הפלילי אימץ לו אף הוא" (בג"ץ 103/96 כהן נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד נ(4) 309, 327 (1996)). כך, הקביעה בדבר קיומו של קלון היא על פי אמת מידה מוסרית-ערכית ונגזרת מנסיבותיו הקונקרטיות של המקרה (וראו בג"ץ 5699/07 פלונית נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד סב(3) 550, פסקאות 30-36 לפסק דינו של השופט לוי (2008)).

6. בענייננו, העבירות בהן הורשע המבקש, נהיגה בזמן פסילה וללא ביטוח, מגלות לא רק דופי פלילי אלא גם פגם מוסרי משמעותי שאינו ניתן לביטול (רע"פ 665/11 אבו עמאר נ' מדינת ישראל, בפסקה ז' (24.1.2011)). זאת, נוכח הסיכון שנשקף לציבור מנהג שהוכיח כי חוקי התעבורה הם לא מענייניו; הקשיים במימוש פיצויים לנפגע והטלתם על קופת הציבור; ופגיעה בחשיבות הציות לשלטון החוק. נהיגה בזמן פסילה מבטאת התרסה וזילות של הוראות בית המשפט, בפרט כאשר מבצען הוא נבחר ציבור האמור לשמש דוגמה ומופת לבחוריו. עיני הציבור נשואות למבקש, שבין יתר תפקידיו כראש עירייה מופקד על האינטרס הציבורי בשמירה על בטיחות משתמשי הדרך ועל שלטון החוק במקום מגוריו. בבג"ץ 6614/13 חמוד נ' יו"ר וועדת הבחירות המרכזית (14.10.2013) אושרה קביעת יו"ר ועדת הבחירות כי דבק קלון במעשיו של מועמד לראשות מועצה שביצע עבירות בנייה והפר מספר צווים שיפוטיים במשך פרק זמן ממושך, ונאמר כי "המבקש לשמש נבחר ציבור אינו יכול להקל ראש בצווים שיפוטיים. על הציות לחוק ולהוראות בתי המשפט להיות לעמוד האש שלאורו יפסע כל הרואה עצמו מבקש להיבחר לתפקיד ציבורי".

הדברים יפים גם לענייננו, ולא מצאתי כי נסיבות המקרה מצדיקות התערבות במסקנה כי במעשיו של המבקש דבק קלון. המבקש נהג חודשיים בלבד לאחר שנפסל רישונו בשל נהיגה במהירות כפולה מהמותרת, במודעות מלאה להיותו פסול מנהיגה ובנסיבות שלא הובהרו עד תום. בית המשפט המחוזי ציין כי הטענה שהסיבה לנהיגה בפסילה היתה מצבו הבריאותי של המבקש נטענה בעלמא, בעוד שבניו של המבקש הם רופאים, ודומה שלא היתה מניעה שהמבקש יעזר במכר או בחבר משפחה על מנת להגיע לקופת החולים. בבקשתו, ממקד המבקש את טענותיו בהיות העבירה בה הורשע עבירת תעבורה, שאכן ניתן לומר שטיבן וטבען של עבירות כגון זו הוא לא מסוג העבירות שהקלון דבק בהם. אלא שבמקרה דנן, יש לשים את הדגש על כך שבבסיס העבירה עומדת הפרת צו שיפוטי, לה נלווה יסוד נפשי של מודעות למעשה. שלא כטענת המבקש, אין מדובר בעבירה של אחריות מוחלטת או אחריות קפידה, ולא מצאתי ממש בטענה כי אין לראותה כעבירה פלילית (וראו עוד בעמ' 17 לפסק הדין בערעור).

7. נוכח האמור ובנסיבות העניין, לא מצאתי להידרש לשאלת מעמדה של הנחיית פרקליט המדינה ואי הצגת אישור פרקליט המחוז בפני הערכאה הדיונית. בהערת אגב יוער כי בניגוד לנוסח הקודם של סעיף 20(א) לחוק, לשון הסעיף אינה מתנה את קביעת הקלון בבקשה מוקדמת של היועץ המשפטי לממשלה או נציגו, ובדברי ההסבר להצעת החוק צוין כי מוצע שבית משפט יקבע אם יש בעבירה משום קלון מיוזמתו (דברי הסבר להצעת חוק הרשויות המקומיות (תיקוני חקיקה) (שלילת הזכות להיבחר ולכהן בשל עבר פלילי), התש"ס-2000, ה"ח הממשלה 557,500 (הצעה לתיקון עקיף של סעיף 20 בחוק הרשויות המקומיות בחירת ראש הרשות וסגניו וכהונתם), התשל"ה-1975).

8. סוף דבר, הבקשה נדחית.

ניתנה היום, כ' בחשון התשע"ט (29.10.2018).

ש ו פ ט